

Crna Gora

Uprava za zaštitu kulturnih dobara

Sektor za uspostavljanje zaštite kulturnih dobara

Br. VP/I-02-041/26-34/15
Datum: 17. 04. 2026.

Uprava za zaštitu kulturnih dobara, na osnovu članova 18 i 26, a u vezi sa članom 30 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24) i u vezi sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i postupku za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra ("Sl. list Crne Gore" br. 41/11), te čl. 18 i čl. 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“ br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi

RJEŠENJE

I

Utvrđuje se status nepokretno kulturno dobro od nacionalnog značaja, nepokretnom dobru Carev Most.

II

Vrsta nepokretnog kulturnog dobra:

Kulturno – istorijski objekat, Infrastrukturni objekat

III

Opis granica:

Kulturno dobro se nalazi se na više katastarskih parcela u dvije katastarske opštine. Kulturno dobro čine djelovi katastarskih parcela 4103, 4285, 4093 i 4281, 4302 (rijek) sve KO Kličevo. Opština Nikšić. Kulturno dobro takođe čine i katastarska parcela 1033/2 i djelevi katastarskih parcela 184, 183, 181, 536, 589, 1032, 1033/1 i 1037 (rijeka), sve KO Stubički kraj, Opština Nikšić

Državne koordinate: Y: 6576445.37 X: 4694149.35
GPS kordinate: 42°23'16.22" 18°55'23.12"

IV

Opis granica zaštićene okoline nepokretnog kulturnog dobra:

Granica zaštićene okoline kulturnog dobra obuhvataju sljedeće katastarske parcele u KO Kličevo: 4084, 4086, 4087, 4088, dio 4102, 4089, dio 4101, dio 4093, dio 4103, 4115, 4110, 4109, 4108, 4104, 4105/1, dio 4280, dio 4281 i dio 4302 (rijeka). Granica zaštićene okoline obuhvata i djelove katastarskih parcela u KO Stubički kraj: 183, 181, 184, 1033/1, 536, 589 i 1037 (rijeka).

V

Podaci o vlasniku i držaocu kulturnog dobra i zaštićene okoline:

Predmetno kulturno dobro je u vlasništvu Države Crne Gore, Opštine Nikšić i Elektroprivrede Crne Gore' AD Nikšić.

Zaštićena okolina kulturnog dobra je u vlasništvu više lica.

VI

Opis kulturnog dobra:

Carev most je izgrađen 1894. u donjem dijelu Nikšićkog polja, u prigradskom naselju Kličevo, preko Slivlja, na starom putu Podgorica-Nikšić. Savladavanje prepreke je ostavareno sa dva mosta. Veći most čine 18 otvora raspona od po 13,20 m i ukupne dužine od 275 metara. Manji most ima dva otvora raspona od po 8,30 m i dužine od 21 m. Mostovi su međusobno povezani nasipom. Širina kolovoza iznosi 5,00 m, a ograde su debljine po 0,50 m tako da ukupna širina konstrukcije iznosi 6,00 m. Oba mosta su izvedena od kamena. Veliki most podignut je na svodovima sa 18 okana i građen od polutesanih i tesanih, pravilno slaganih kamenih kvadera. Kao vezivo, korišćen je malter. Vidljivi djelovi nosivih stubova mosta su izvedeni od polutesanog, a ispuna od lomljenog kamena u krečnom malteru. Spojnice su naknadno dersovane i fugovane produžnim ili cementnim malterom. Na stubovima su postavljeni fino izvedeni ojačivači, takođe izvedeni u kamenu. Bočne strane svodova su urađene od tesanog, a tijelo svoda od polutesanog i djelimično obrađenog kamena u krečnom malteru. Na početku mosta, iz pravca Nikšića, sa obje strane su postavljene kegle. Saobraćajna površina mosta je presvučena asfaltom, a cijelom njegovom dužinom, pruža se masivna, kamena ograda, debljine 0,50 m, pa ukupna širina konstrukcije iznosi 6,00 m. Preko mosta se odvija motorni i pješački saobraćaj.

VII

Stanje kulturnog dobra:

- Kulturno istorijske vrijednosti kulturnog dobra su u dobrom stanju;
- Most je konstruktivno stabilan i u relativno dobrom fizičkom stanju, uključujući veliki mosta, nasip i mali most;
- Zaštićena okolina kulturnog dobra je neizgrađena zelena površina pod livadom ili zarasla u nisko rastinje;
- Kolovozna površina mosta je neredovno održavana pa je na nekim pozicijama obrasla travom, posebno na spoju kolovoza i ograde. Pojedini kanali za odvod atmosferilija u ogradnom zidu su zatvoreni, što uzrokuje zadržavanje vode na mostu;
- Sloj asfaltna površine je ispucao na ivicama, što rezultira prodorom vode u sami trup mosta;
- Kamene podzide na površini nasipa između malog i velikog dijela mosta nijesu vidljive, jer su urasle u tlo i rastinje;
- Na pojedinim mjestima vidni grafiti ispisani sprejem;

VIII

Mjere zaštite kulturnog dobra:

- Na kulturnom dobru nije moguće planirati i sprovoditi radove bez odgovarajućih uslova i saglasnosti Uprave za zaštitu kulturnih dobara, a shodno Zakonu o zaštiti kulturnih dobara;
- Unutar granica zaštićene okoline kulturnog dobra nije moguće planirati izgradnju novih objekata bez odgovarajućih uslova i saglasnosti Uprave za zaštitu kulturnih dobara, a shodno Zakonu o zaštiti kulturnih dobara;
- Integralna zaštita u planskoj dokumentaciji;
- Izrada konzervatorskog projekta sanacije i konzervacije mosta;
- Redovno održavanje;

IX

Kriterijumi na osnovu kojih su utvrđene kulturne vrijednosti:

Carev most posjeduje autentičnost, integritet, jedinstvenost u okviru svoje vrste, istorijske, arhitektonske, ambijentalne, pejzažne, memorijalne, umjetničke, estetske, tehničke, dokumentarne, vaspitno obrazovne, socijalno ekonomske i druge osobenosti i značaje.

Carev most je poseban i jedinstven znak u prostoru i ima osobene vrijednosti i zbog njegove vezanosti za značajne događaje ličnosti iz crnogorske prošlosti.

Kulturno dobro ima očuvana sva prepoznata svojstva, osobenosti, značaje i vrijednosti zbog kojih je i prvobitno zaštićeno.

X

Organ uprave nadležan za poslove katastra dužan je da, na osnovu ovog rješenja, izvrši upis zabilježbe statusa nepokretno kulturno dobro u katastar nepokretnosti, u skladu sa zakonom.

XI

Izvod iz ovog rješenja objaviće se u Službenom listu Crne Gore.

O b r a z l o ž e n j e

Uprava za zaštitu kulturnih dobara je formirala stručno tijelo za sprovođenje postupka revalorizacije kulturne vrijednosti i izradu elaborata o revalorizaciji kulturne vrijednosti kulturnog dobra Carev most, opština Nikšić. Stručno tijelo je sačinilo Elaborat o revalorizaciji kulturne vrijednosti kulturnog dobra Carev most, br. UP/I-02-041/26-34/2 od 23.02.2026. godine. Uvidom u isti utvrđeno je sljedeće:

Nakon Berlinskog kongresa, maja 1894. godine, u vrijeme modernizacije Crne Gore, zalaganjem knjaza Nikole i vlade Knjaževine Crne Gore, započela je izgradnja Carevog mosta iznad rijeke Zete, preko Slivlja, u Kličevu. Građen je po projektu trogirskog inženjera Josipa Slade Šilovića. Radove je izvodio Miloš Lepetić sa neimarima (kamenorescima i zidarima) iz Boke i Dalmacije, uz pomoć vojnih bataljona crnogorske narodne vojske u besplatnom, obaveznom radu. Glavni nadzornik je bio ing. Marko Đukanović, a organizator radova Jefto Miletin Nikolić. Most je sagrađen uz znatnu novčanu donaciju ruskog cara Aleksandra III, po

kojem je i dobio zvanično ime, ali je u narodu ostao njegov kratki naziv "Carev most". Kamen temeljac je postavio Vojvoda Božo Petrović, predsjednik Državnog savjeta, a pet mjeseci kasnije, svečano ga je otvorio crnogorski knjaz Nikola. Poštanske kočije su prva vozila koja su saobraćala mostom.

Preko prvobitne makadamske podloge, krajem šeste decenije prošlog vijeka, postavljen je asfaltni kolovoz. Do 1976., preko mosta se odvijao motorni saobraćaj između Podgorice i Nikšića, sve do izgradnje novog magistralnog puta, koji je prošao kroz planinu Budoš. Most je saniran 1986, 2010 i 2015. godine.

Carev most je izgrađen 1894. u donjem dijelu Nikšićkog polja, u prigradskom naselju Kličevo, preko Slivlja, na starom putu Podgorica-Nikšić. Savladavanje prepreke je ostavareno sa dva mosta. Veći most čine 18 otvora raspona od po 13,20 m i ukupne dužine od 275 metara. Manji most ima dva otvora raspona od po 8,30 m i dužine od 21 m. Mostovi su međusobno povezani nasipom. Širina kolovoza iznosi 5,00 m, a ograde su debljine po 0,50 m tako da ukupna širina konstrukcije iznosi 6,00 m. Oba mosta su izvedena od kamena. Veliki most podignut je na svodovima sa 18 okana i građen od polutesanih i tesanih, pravilno slaganih kamenih kvadera. Kao vezivo, korišćen je malter. Vidljivi djelovi nosivih stubova mosta su izvedeni od polutesanog, a ispuna od lomljenog kamena u krečnom malteru. Spojnice su naknadno dersovane i fugovane produžnim ili cementnim malterom. Na stubovima su postavljeni fino izvedeni ojačivači, takođe izvedeni u kamenu. Bočne strane svodova su urađene od tesanog, a tijelo svoda od polutesanog i djelimično obrađenog kamena u krečnom malteru. Na početku mosta, iz pravca Nikšića, sa obje strane su postavljene kegle. Saobraćajna površina mosta je presvučena asfaltom, a cijelom njegovom dužinom, pruža se masivna, kamena ograda, debljine 0,50 m, pa ukupna širina konstrukcije iznosi 6,00 m. Preko mosta se odvija motorni i pješački saobraćaj.

Carev most posjeduje autentičnost, integritet, jedinstvenost u okviru svoje vrste, istorijske, arhitektonske, ambijentalne, pejzažne, memorijalne, umjetničke, estetske, tehničke, dokumentarne, vaspitno obrazovne, socijalno ekonomske i druge osobenosti i značaje. Carev most je poseban i jedinstven znak u prostoru i ima osobene vrijednosti i zbog njegove vezanosti za značajne događaje ličnosti iz crnogorske prošlosti. Kulturno dobro ima očuvana sva prepoznata svojstva, osobenosti, značaje i vrijednosti zbog kojih je i prvobitno zaštićeno.

Uvažavajući izrečen stručni stav o očuvanim svojstvima, osobenostima i značaju kulturnog dobra Carev most, shodno članu 34 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, **kategorizuje se kao kulturno dobro od nacionalnog značaja.**

Država shodno članu 78 Ustava Crne Gore, štiti prirodnu i kulturnu baštinu. Nadalje, članom 3 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24) je propisano da se kulturna dobra, kao valorizovani dio kulturne baštine od opšteg interesa, štite u skladu sa ovim zakonom i međunarodnim propisima, bez obzira na vrijeme, mjesto i način stvaranja, porijeklo, u čijem su vlasništvu i na njihov svjetovni ili vjerski karakter. Zaštita kulturnih dobara je od javnog interesa. Zaštitu, kao i kulturno dobro, imaju i zaštićena okolina nepokretnog kulturnog dobra, predmet koji sa nepokretnim kulturnim dobrom čini istorijsku, umjetničku, vizuelnu ili funkcionalnu cjelinu, objekat u kojem se trajno čuvaju ili izlažu pokretna kulturna dobra, dokumentacija o kulturnom dobru, dobro pod prethodnom zaštitom, obavezni primjerak publikacije i javna arhivska građa.

Zaštita kulturnog dobra se uspostavlja utvrđivanjem prethodne zaštite i utvrđivanjem statusa kulturno dobro, a istu uspostavlja Uprava, po službenoj dužnosti, shodno članu 18 stav 1 i stav 2 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24).

Spomenici kulture čiji je status utvrđen po ranijim propisima, a čije kulturne vrijednosti nijesu revalorizovane do dana stupanja na snagu ovog zakona, imaju status kulturno dobro u skladu sa ovim zakonom, u skladu sa članom 142a.

Takođe, članom 23 Zakona o zaštiti kulturnih dobara je propisano da kulturnu vrijednost nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog dobra utvrđuje stručno tijelo, od najmanje tri člana, koje obrazuje Uprava. Kulturna vrijednost nepokretnog, pokretnog i nematerijalnog dobra utvrđuje se na osnovu istraživačkih nalaza i drugih relevantnih dokaza o svojstvima, značaju i osobenostima dobra i njihovom valorizacijom. U postupku utvrđivanja kulturne vrijednosti dobra stručno tijelo iz stava 1 ovog člana sačinjava elaborat koji sadrži detaljan opis sprovedenih radnji i obrazložen stručni stav o valorizaciji svojstava, osobenosti, značaju i kategoriji dobra, kao i opis, katastarske oznake i grafički prikaz granica nepokretnog dobra i granica njegove zaštićene okoline, režim i mjere zaštite.

Kriterijumi za utvrđivanje kulturne vrijednosti dobra su: autentičnost i integritet; stepen očuvanosti; jedinstvenost i rijetkost u okviru svoje vrste; istorijski, umjetnički, naučni, arheološki, arhitektonski, antropološki, tehnički ili drugi društveni značaj (član 24 stav 1). Članom 25 istog Zakona je propisano da se status kulturno dobro utvrđuje na osnovu elaborata iz člana 23 stav 3 ovog zakona, dok je članom 26 stav 1 utvrđeno da Rješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro, zavisno od vrste kulturnog dobra, sadrži: osnovne podatke o kulturnom dobru (naziv, vrsta, godina nastanka, mjesto gdje se nalazi i identifikacione oznake); kratak opis kulturnog dobra; opis granice nepokretnog kulturnog dobra i granice njegove zaštićene okoline; podatke o vlasniku i držaocu kulturnog dobra i zaštićene okoline nepokretnog kulturnog dobra, a za nematerijalno dobro osnovne podatke o nosiocu, odnosno čuvaru tradicije; kategoriju kulturnog dobra; podatke o objektu u kojem se trajno čuva ili izlaže pokretno kulturno dobro.

Država shodno članu 78 Ustava Crne Gore, štiti prirodnu i kulturnu baštinu. Nadalje, članom 3 Zakona o zaštiti kulturnih dobara ("Sl. list Crne Gore" br. 49/10, 40/11, 44/17, 18/19, 84/24) je propisano da se kulturna dobra, kao valorizovani dio kulturne baštine od opšteg interesa, štite u skladu sa ovim zakonom i međunarodnim propisima, bez obzira na vrijeme, mjesto i način stvaranja, porijeklo, u čijem su vlasništvu i na njihov svjetovni ili vjerski karakter. Zaštita kulturnih dobara je od javnog interesa. Zaštitu, kao i kulturno dobro, imaju i zaštićena okolina nepokretnog kulturnog dobra, predmet koji sa nepokretnim kulturnim dobrom čini istorijsku, umjetničku, vizuelnu ili funkcionalnu cjelinu, objekat u kojem se trajno čuvaju ili izlažu pokretna kulturna dobra, dokumentacija o kulturnom dobru, dobro pod prethodnom zaštitom, obavezni primjerak publikacije i javna arhivska građa.

Uprava za zaštitu kulturnih dobara je shodno članu 111 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“ br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), obavijestila vlasnike odnosno držaoce predmetnog kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline o postupku revalorizacije kulturne vrijednosti i istima dostavila Elaborat o revalorizaciji kulturne vrijednosti kulturnog dobra Carev most, br. UP/I-02-041/26-34/2 od 23.02.2026. Takođe, ovaj organ je omogućio vlasnicima, odnosno držaocima kulturnog dobra i njegove zaštićene okoline da se u određenom roku, shodno članu 112 Zakona o upravnom postupku izjasne o predmetnom Elaboratu. Dostavljena izjašnjenja nijesu od značaja za drugačije odlučivanje u ovoj pravnoj stvari.

Imajući u vidu navedene zakonske odredbe kao i Elaborat o revalorizaciji kulturne vrijednosti predmetnog dobra, Uprava za zaštitu kulturnih dobara je odlučila o statusu, vrsti, kategoriji, kulturnim vrijednostima, granicama, zaštićenoj okolini i mjerama zaštite ovog kulturnog dobra.

Uprava za zaštitu kulturnih dobara je u skladu sa članom 27 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, dužna da rješenje o utvrđivanju prethodne zaštite i rješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro dostavi: vlasniku, odnosno držaocu kulturnog dobra, osim u slučaju iz člana 21 stav 2 i člana 26 stav 2 ovog zakona; Ministarstvu; javnoj ustanovi za obavljanje konzervatorske djelatnosti; opštini, Glavnom gradu ili Prijestonici na čijoj se teritoriji nalazi dobro, odnosno kulturno dobro. Uprava je dužna da rješenja iz stava 1 ovog člana za nepokretno dobro, odnosno kulturno dobro dostavi organu uprave nadležnom za poslove katastra.

Takođe, članom 28 istog Zakona je precizirano da se Izvod iz rješenja o utvrđivanju prethodne zaštite i rješenja o utvrđivanju statusa kulturno dobro objavljuje u "Službenom listu Crne Gore", dok je organ uprave nadležan za poslove katastra dužan da, na osnovu rješenja iz člana 27 stav 2 ovog zakona, izvrši upis zabilježbe statusa prethodne zaštite i statusa nepokretno kulturno dobro u katastar nepokretnosti, u skladu sa zakonom (član 29).

Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI: Protiv ovog rješenja ima se pravo žalbe Ministarstvu kulture i medija, u roku od 15 dana od dana prijema istog, a podnosi se preko ove Uprave.

DIREKTORICA
Petra Zdravković
dr Petra Zdravković

Dostaviti:

- Opština Nikšić;
- Zaštitnik imovinsko pravnih interesa
- Elektroprivreda Crne Gore;
- Ministarstvo kulture i medija;
- JU Centar za konzervaciju i arheologiju;
- Uprava za nekretnine;
- Sl list
- U spise